

המוזיקה הערבית-ה"מקאמים", והשלכותיהם על הלחן המערבי

כלי אדיר למלחינות, להעשרת ארגז הכלים

מקאם כורד CURD

PLAYING
יך חלום

מקאם כורד הוא מקאם היושב על מערכת הסולמות הדיאטונית המערבית, כלומר- הוא מכיל טונים וחצאי טונים בלבד.

בשפת המערב הקדום הוא נקרא "מודוס פריגי", והוא ממוקם במקלדת על הצליל מי כאשר ננגן סולם ממי ועד מי, ללא סימני התק (דיאזים או במולים), נקבל את מקאם כורד. הוא בנוי מ- 2 טטרקורדים זהים-

טטרקורדים ראשון ממי ועד לה- חצי טון, טון, טון, טון

טטרקורדים שני מסי ועד מי- חצי טון, טון, טון, טון

כל אחד מהם הוא מודוס פריגי, וביניהם טון מקשר (לה-סי)

השוני של מקאם כורד מול הסולם המנורי מתבטא בחצי טון מהצליל הראשון לשני(בין מי לפה יש רק חצי טון במקום טון שלם).

האווירה שהוא מביא איתו היא אווירה דרמטית יותר מסולם מנורי, אם כי הוא דומה לו מאד, משום שהשוני ביניהם הוא רק בצליל אחד.

כפי שאמרנו- במוזיקה המערבית כמעט ואין לו מקום, הוא יותר נשמע במוזיקה המזרחית, אבל פה ושם שומעים אותו. הוא נכנס, אם לא כסולם שלם- בהבלעה.

איך?

התשובה נעוצה בניתוח קטן שנעשה לסולם המינורי

הסולם המינור בנוי מ-2 טטרקורדים **שוניים**,

טטרקורד אחד מלה עד רה (אם נתחיל מהצליל לה נקבל אותו נקי ללא סימני התק) טון, חצי טון, טון, טון

טטרקורד שני ממי ועד לה- חצי טון, טון, טון, טון

אם נתבונן נראה שהטטרקורד השני הוא בעצם מודוס פריגי- כורד.

וכאן מגיעה הגאונות עליה מושתתת כל המוזיקה הערבית- מזרחית.

המוזיקה הערבית- מזרחית, כפי שאמרנו, אינה נותנת יחס להרמוניה. גם אם יש - ברמה מינימלית בלבד.

אבל היא יודעת לשים את נקודת המשקל על הצלילים הנכונים, על מנת שישמעו כמקאם-סולם כזה או אחר.

אם נקלוט את השיטה הזו נוכל להעשיר את הלחנים שלנו לא ע"י שימוש בסולמות שאינם מוכרים לאוזנו, אלא ממש עם אותם סולמות, רק שנקודת המשקל עליה אנו נתמקד תיצור אווירה אחרת.

והנה דוגמא לכך מהמוזיקה המערבית המוכרת לנו-

השיר אנא בכח המוכר

שמנה לב שהוא מביא איתו אווירה אחרת. זה לא המינור הרגיל שאנו שומעות בכל השירים. זה נשמע הרבה יותר דרמטי ועוצמתי מכל שיר מנורי, ואני מתכוונת אך ורק למלודיה, בלי להתייחס לעיבוד כמובן.

ולמה? כי הוא בדיוק יושב על הטטרקורד השני של הסולם המנורי- שהוא המודוס הפריגי, במיוחד בהתחלה, ובמיוחד במילים תתיר צרורה, ששם שומעים את החצי טון שבין המי לפה.